

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ що Среда
и Суботы (крѣмъ рукописныхъ свѣтъ) о
4-88 годичнѣ по похудинѣ.
Редакція и администрація обѣ
Ч. 15 плянцѣ Маріанцѣй.
Експедиція для жістечныхъ пред-
пастиковѣ урядженѣ въ друкарни
Т. Шевченка (улицѣ Крива Ч. 2 на
Гѣмѣ поверсѣ).
Всѣ листы, посылки и рекламціи
належитъ пересылати по дѣ адресою:
редакція и администрація „Дѣла“
Ч. 15 плянцѣ Маріанцѣй.

Предплатѣ на „Дѣло“ стоить:
на цѣлѣй рѣчь . . . 8 зр.
на пѣвъ року . . . 4 зр.
на чверть року . . . 2 зр.
Предплатѣ належитъ пересылати
франко (наилучше почтовимъ пере-
казомъ) до: Администрація час. „Дѣло“.
Оголошеня принимаются по цѣнѣ
8 кр. а. в. бѣхъ одной строчки печатной.
Рекламціи неопечатанѣй вѣдѣтъ
бѣхъ порта.
Рукописи не возвращаются только на
попередне застереженъе.
Поодинокѣ число стоить 10 кр. а. в.

Зъ причини припадаючого на Суботу
сего тыжня торжества св. Архистр.
Михаила, слѣдуючѣ число „Дѣла“
выйде въ Среду 12 (24) листопада.

Анкета для реформы школъ народныхъ.

Анкета школьна ослонила свои на-
рады досытъ грубою засѣною и со-
вѣсть не старася о томъ, чтобы ей
образы въ такъ многоважнѣй справѣ до-
ходили до загальнои вѣдомости. Задя
той таинности не можемо свидѣти за ей
нарадами и не знаемо ближе плану змѣ-
ны науки для народныхъ школъ предло-
женого гр. Рески. Придержуючися оди-
накомъ тѣмъ вѣдомостѣй, акъ мимо волѣ
школьной анкеты дойши до публички,
вожиа внести, що гр. Рей далеко еще
не жадивъ яко тамъ дуже радикальной
звѣсти плану науки, котрабы акъ „зро-
била переворотъ цѣлого дотеперѣшного
школьництва“, акъ думае п. Савчинскій,
а головню жадивъ лише, чтобы узгладнено
науку господарства и науку о громад-
скихъ обовязкахъ. До того еще жадивъ
гр. Рей, чтобы змѣнило науку грама-
тичну. Сикъ послѣднимъ звѣтомъ гр.
Рей еще совѣсть не дѣткнувъ сен такъ
у насъ вже розповсюдиенои системы
грамаичной науки, котра перектитое на дѣль
народну школу майже выключно въ шко-
лу науки польского языка, ани не дѣ-
ткнувъ науки „географіи и исторіи“, ко-
тра оцѣде на могилѣ Вацки и розпы-
маса въ славословіяхъ польскихъ коро-
лявъ, ани наконецъ науки „рисунокѣ и
геометріи“. Можиа сказать, що гр.
Рей ограничився на жаданю шо наимен-
шов звѣсти. А все жъ вже и такѣ жадан-
не вызвало горячу отвѣдь п. Сав-
чинского о „переворотѣ школьництва“,
бѣдность школьной анкеты заворуши-
лась и бѣбулася ажъ двогодична особна
конверсація ш. испи. Мандыбура и
Швятта съ гр. Рески, чтобы на другій
дѣнь успокоити анкету, шо гр. Рей „не
иде за далеко, акѣ жадѣе того, шо п. Сав-
чинскій сказавъ, с. в. упрошена гдѣ-
кихъ дѣловъ и додана необходимыхъ дѣ-
ловъ науки!“ Шожь сказавъ п. Сав-
чинскій? Содержаше его промови по-
дали мы вже въ первой нашѣй статіи.
П. Савчинскій боронитъ теперѣшнѣй
системѣ; бѣхъ противитя основной звѣ-
стѣ теперѣшного плану и признае только,
шо въ нѣмъ суть гдѣяки „педоскопало-
сѣи“; бѣхъ свѣхасъ вину злого стану школъ
на учителей, боронитъ „грамаичку“, а
сказѣ конечно не только „рисунокѣ и
геометріи“, акѣ и „польско-королевского
славословія“ а ставитъ цѣлю народнѣй
школы только „заинтересувати“ сельску
молодь до науки, акѣ не учити госпо-
дарства, котрого вѣсела душка и С. —
„школа не есть въ станѣ научати“. Сѣ-
спрашивъ жаданя гр. Рея идентичнѣй
съ сивѣй поглядѣи п. Савчинского, акѣ
се заветивъ школьную анкету испи. Ман-
дыбура, то не ма тутъ бесѣды о якѣй
небудъ основнѣй звѣсти плану науки въ
народныхъ школахъ. Мико сего заветивъ
на испи. Мандыбура мы не можемо оди-
накомъ уѣбрати въ таку идентичнѣй,
а привукаемо щось другого, именно,
шо по „двогодичнѣй конверсаціи“ испи.
Мандыбура и Швятта съ гр. Рески ну-
жешо до коша проектъ гр. Рея. По той
конверсаціи не чуемо вже ничого про
доло проектъ предложеного гр. Рески, и

бачимо противно, шо мимо готового
предложено гр. Рея сѣкциі поручѣи и
Штаркелемъ выпрационати особнѣй про-
ектъ, а вже 10. и. с. листопада чуемо
о специальныхъ нарадахъ не надѣ про-
ектомъ гр. Рея, акѣ надѣ проектомъ п.
Штаркля (котрый листъ подасемо)! Якъ
бачимо, декорациі скоро змѣняються. Бѣхъ
дѣйствитно проектъ гр. Рея идентичнѣй съ
поглядѣи п. Савчинского, то мы не
можемо поняти для чего не приступлено
до обрадь надѣ сивѣй проектомъ, а захо-
вано его по дѣ стѣбѣ? Можиа скорше
привукаети, шо за цѣну „интернатѣй“
наклонено гр. Рея подшити свой про-
ектъ въ користь поклонниковѣ кр. рады
школьной....

Не будемо на теперѣй входить въ
подробнѣй розборъ проекту п. Штаркля,
а звернено увагу лише на одну рѣчь.
Заразь въ первой точкѣ читаемо, шо
„планѣ науки для народныхъ школъ вса-
ковѣй категоріи постановиле краѣва рада
школьниа“. Такъ отже найважнѣйша
сторона реформы народныхъ школъ пе-
реноситя до красной рады школьной,
котра не только досѣ не снѣзнала неот-
повѣднѣности дотеперѣшного плану науки,
акѣ показали отвѣды ш. Швятта,
Савчинского, Ольшевского, Мандыбура,
и теперѣй еще стоить въ сущности за
удержаньемъ status quo съ малозначными
змѣнами! П. Штаркель дѣлнть въ своикъ
проектѣ народнѣй школы на сельскѣй (въ
громадахъ съ люднѣстю до 2000) и на
мѣскѣй, говоритъ о додатку для школы
2—3 морговъ грунту, о ремесничѣй и
промысловѣй науцѣ въ мѣскихъ (изгладно
въ выдѣловыхъ) школахъ, о науцѣ роль-
ництва и т. д. черезъ „вандружичѣй“ (!)
учителей, акѣ при томъ вѣсть пред-
кладѣе, шо для сельскихъ школъ буде
выданъ особнѣй планъ науки, розумѣса
черезъ кр. раду школьную! Шо бѣльше,
ревизиі и доповнюваня книжокѣ и при-
борѣвъ школьныхъ, уложенье планѣвъ,
организация науки черезъ „вандружичѣй
учителей“ и т. д. все тое поручася
комисіи зостаючѣй по дѣ отѣкою кр. Рады
школьной и въ половинѣ именованѣй че-
резъ кр. Раду школьную а кр. Выдѣль!
Всюда и на все розширюеся всемогу-
чѣсть кр. рады школьной. Такъ отже по
великомъ шумѣ о великѣй реформѣ на-
родныхъ школъ вся головня реформа мае
повернути назадъ до кр. рады школьной,
гдѣ она досѣ спокойно спочивала. Не
будемо тутъ говорити, чего можутьъ па-
дѣтися Русинѣ зъ такого повороту ре-
формы народныхъ школъ и зъ организа-
ціи „вандружичѣй учителей“ зъ равеня
и по дѣ отѣкою та испервѣною кр. рады
школьной. Се звѣстнѣ кождѣму Русинови.
Але акѣ и поважнѣйшѣй Подяки стра-
тили вѣру въ ширѣй реформаторскій духъ
кр. рады школьной и высказувать свое не-
доволенъе зъ такого обороту справы.
И чѣкъ впрочѣтъ вѣстьтѣ при наилучшѣй
вожѣ жоглабѣ кр. Рада школьна зложена
зъ лѣдѣй совѣсть далекихъ бѣхъ народа
щонебудъ зрѣбнѣти для практичнѣй
реформы дотеперѣшного плану науки?
На шожь скликувано анкету школьную?

Такъ то многоважна справа рефор-
мы народныхъ школъ повертася въ за-
чарованѣй блуднѣй волѣстѣ около кр.
рады школьной, зъ котрого нѣмѣтѣ выйти
не може. Въ наилучшѣй разѣ можемо
дѣждатися якожь на дѣль малозначнѣй,
хоть може при томъ дуже контовнѣй
звѣсти, котра вланиетя въ новыѣ кни-
жкахъ, новыѣ приборахъ школьныхъ, въ

новыѣ коптахъ на „вандружичѣй учи-
тельскѣй“ и на „премиі“ и т. д., акѣ ре-
формы основнѣй, тревалѣй и потребавъ
народа отповѣдною — не дѣждемося. Кр.
Выдѣль повинючѣ Русинѣвъ въ складѣ
анкеты падавъ си се хибнѣе направленье,
вотре вытворити лише нову заматаннѣу
въ паннѣхъ школахъ, акѣ не сповинитъ
горячого жаданя всѣхъ людности. Бѣхъ се
новыѣ доказѣ, акѣ непрѣзвѣднѣсть верхово-
дѣчихъ Поляковѣ супротивъ Русинѣвъ
школьно бѣбиваса на найжизнѣннѣйшихъ
справахъ красныхъ. Нинѣ можемо скон-
статувати, шо и польскѣй дневникѣ, акѣ
Czas и по части и Gazeta Nar. почина-
ють змѣчати, шо „дѣтельность школьной
анкеты повернулася на блуднѣй дороги и
приваюють неотповѣднѣсть складу сѣи ан-
кеты, хочѣ не мають отвѣти згадати о
упослаждѣнѣ Русинѣвъ“. Бѣхъ Поляки
думаютъ, шо оны самѣ бѣхъ Русинѣвъ
вожѣтѣ успѣшно полагати народнѣй
справы, то неудачна анкета для „галиц-
кого красного закладу гипотечного“ и
си сумнѣй елаборатъ, школьна анкета и
анкета для интернатѣвъ учительскихъ бу-
дутъ сумнѣй доказѣми ихъ сѣбѣлости
руководити красными справѣми.

ПРОЕКТЪ П. ШТАРКЛЯ наглядомъ реформы школъ народныхъ.

Анкета школьна, о котрой звѣща-
лисемо въ остатнѣхъ числахъ „Дѣла“,
не дѣ дальше свои наряды. На послѣднѣй
жѣдѣна предложивъ п. Штаркель свой
проектъ подѣленя школъ народныхъ шо
до програмы науки на дѣль категоріи с. в.
на школы сельскѣй и мѣскѣй.

Прочѣтъ сѣи обнѣма слѣдуючѣй го-
лощѣй тощи:

- 1) Планѣ науки для школъ народ-
ныхъ всѣхъ категоріи укладае рада
школьна красна, увагляднѣючи при томъ
роличию межѣ школами сельскими а
мѣскими. Для школъ выдѣловыхъ и ста-
товныхъ сельскихъ тамъ, гдѣ число люд-
ности не переходитъ 2000, мае бути
выданъ особнѣй отдѣльнѣй планъ науки,
увагляднѣючи по дѣ возможности такоиъ
потребы и отношѣни молодежи сельскои.
Той самѣй планѣ може бути изънесѣно
поодинокѣй радѣ школьныхъ окру-
ныхъ вѣдѣнѣй такѣмъ и въ школахъ
тамъ громадахъ, котрыхъ люднѣсть выно-
ситъ бѣхъ 2000—6000. Для школъ сѣи
категоріи мають бути уложѣнѣй окрема
звѣстнѣй школьскѣй.
- 2) Учителѣвъ вѣснѣе агадныхъ
школъ мае бути бѣданѣй до учитѣку ку-
сокѣвъ грунту бѣхъ 2—3 морговъ, акѣ
котрого дѣждѣтѣ вланиетѣ потручѣнѣти въ
паннѣхъ учительской; грунту тѣмѣй мають
набути властѣ школьнѣй для кондон шко-
ла найдалѣше въ противу 10-ти лѣтъ,
уживаюча на ео запомогѣи зъ фонду школь-
ного красного, въ жѣльхъ арт. 28 и 37
школьнѣй закона въ днѣ 2 мая 1873 р.
Ч. 250.
- 3) Щоденна наука мае бути такъ
урядженѣ, чтобы дѣль высшихъ трехъ
лѣтъ обовязковѣхъ учащѣи до школы
только бѣхъ 1 годѣи до 1 червѣи.
- 4) Чтобы ревѣдѣти охоту до науки
въ той молодежи, котра вже побѣдѣла
школы народнѣй, мае рада школьна красна
урядкувати черезъ вандружичѣй учите-
льскѣй два разѣ до року въ кондон школь
науку рольництва, промыслу домового,

практичнѣй ветеринариі, а такѣмъ и за-
повинѣнѣти при той спѣдѣности достоян-
чу молодѣи съ правами общѣствельскими
въ громадѣ, краѣ и державѣ. Тамъ наука
приваичена въ периодѣ радѣ для т. а.
школъ выдѣловыхъ, а молодежь користа-
юча зъ ней мае брати участь такѣмъ въ
рѣчнѣхъ испѣтахъ школьныхъ, гдѣ осо-
бливо бѣзначальнѣхъ вланиетѣ надѣлѣти
нагородѣми въ поправнѣхъ снарядахъ го-
сподарствѣи.

5) Школамъ въ мѣстахъ, котрыхъ
люднѣсть переходитъ 6000, мають бути
математическѣй; остатнѣй два роки науки
обовязковѣи мають бути вланиенѣй двома
отдѣльнѣй пѣтѣи класѣи.

6) Въ высшихъ школахъ выдѣло-
выхъ мае почавши бѣхъ пѣтѣи класѣи на-
ука ограничитися только на вечернѣй го-
динѣи, а мае она обнѣмати курѣвъ практич-
нѣй той галузы ремесла або промыслу,
котра въ наглядѣ на жістечнѣй отношѣни
окажѣса найпрактичнѣйшою и бѣбѣльше
для ученѣицѣй пригодною.

7) До уѣдѣу въ утриманю тѣхъ
школъ мають бути покликанѣй такѣмъ и
промысловѣй на бѣдѣтай §. 114 закона
промыслового въ днѣ 20 груднѣи 1859.

8) Ученики школъ выдѣловыхъ а
наглядно высшихъ школъ выдѣловыхъ,
котрѣ бѣзначальнѣе черезъ особливоже на-
милуванѣе до науки, мають при дѣрѣч-
номъ испѣтѣ, урядженѣмъ по дѣ прово-
домъ председатѣи рады школьной окру-
ной або еи заступникѣи, получить бѣно-
вѣднѣй награду въ книжкахъ, або по-
правнѣхъ снарядахъ господарствѣи.

9) Для утриманя постоянои здѣ-
вору надѣ школами, для доповненя кни-
жокѣ и приборѣвъ школьныхъ и для воз-
ганизованя курѣвѣй учительскѣй вандруж-
чичѣй мае бути устновленѣй по дѣ заветнѣю
красной рады школьной особна ко-
лѣсѣи вланиенѣй зъ одного члена рады
школьной яко председатѣи и зъ б особѣ
фаховѣхъ, именованѣхъ поименовоу че-
резъ кр. раду школьную, а поименовоу
черезъ Выдѣль красной, котрый такѣмъ
сталѣмъ референтѣ сѣи комисіи мае
обнѣчати.

ДОИСИ.

Зъ Товмача. (О выборахъ до рады
повѣствовѣи). Выборы до рады повѣствовѣи
дѣ группы сельскихъ громадѣ бѣбулися у
насъ на старѣй мадѣ. Теперѣ акѣ и дав-
нѣйше „кобасѣи и горѣнскѣй“ мѣстнѣику-
ють въ дѣтели на крѣделѣ курульскѣи,
а всѣмъ обирающимъ недѣгомѣи изтрѣтич-
ныхъ вѣдѣновѣ своиѣи агитациѣи по-
сѣднѣй крѣткѣ моральности нашего на-
рода. Користаючи въ несѣбѣствѣи нашихъ
оснѣиъ ревнѣицѣи дѣльскѣй агитаторѣи про-
тивъ заступнѣицѣи сельскихъ, по-вѣнѣ-
снѣхъ интересовѣи агитациѣи хѣба въ той
однѣй пѣтѣи, прѣбѣ тутѣ частину автоно-
миі до крѣткѣ админѣстратиѣи и пово-
жнѣиво учинити, бѣмъ вланиетѣ, шо ре-
зултатѣи выборовѣи, котрыхъ повинѣтѣ
бути вѣрнѣмъ зѣркамомъ бѣбѣльности на-
селѣи, бѣнобѣствѣи своей гадѣтѣ, если въ
репрѣзѣнтациі не мае ни одного сѣбѣдо-
мого заступнѣицѣи сельскихъ интересовѣи?
Чи тѣхъ уже во третій разѣ выбра-
нѣхъ дѣшеи сельскѣи, майже самѣхъ вѣдѣ-
тѣи, не устнѣася лише яко покрѣшкѣу,
акѣ котроу оттрѣвася для насъ сумнѣй ко-
мѣдѣи „złotobelskié zwiastanie“? Чѣкъ
вѣдѣтѣ може для того агитують противѣ

свідомого вступництва інтересів громади, що нам ходять о благо громади своєї, чи може лиш для того, що члену видбув пожиткового в адичности на агітації на їх користь, чинности обітвобки не контролюють, і в касах громадських спонтра ніколи не відбувають? Треба знати, що в нашом видбув пожитковом лострація част громадських і надобря над чинностями рад громадських і обітвоб не була нікому спеціально поручені. Тому не дивно, що „рука руку мые!“

Дальше вибрано до ради пожитковий в групі селескоп п. Пувицу, котрого виборь до ради державноі вже достаточо допавив, що не довіряє народа, але гроші продавані видбівцями факторами (vide розправу в суді станиславівськомь перепродажену) грають у нас при виборах голову ролю. На послідку вибраний в той групі також і кс. Сава латинський священник в Товмача, котрий по своїм виборь до сойму кравского заперивши руских виборців, що за их интересами твердо обетавати буде, але дос в интерес тых виборців не ованс ни разу до більшости соймовоі, щоби она звернула свою увагу на страшный матеріальний упадок народа и поспитала свою працю для добра краю. За то во довершених теверішних виборах кс. Сава посоль на сойм кравский, члену ради пожитковий, и католицкий духовник, уважал соб в святий обовязок в килишкь горьки в руць водиковати шумною промоєю на так щастливий (?) виборь панамь відтамь! Видно в того, який антагонизм палав поміж рускимь а латинскимь клиромь; коли руский священник всюду и все пронагує тверезость, — то на алоть рускимь священникамь латинский коидь може не тільки в килишкь горьки ставати середь народа, але и в мѣстц соизьмь вѣдповѣднѣмь для священничого достоинства. Головнымь агитаторомь бул п. Верещинский секретарь ради пожитковий, котрий вже в навечері виборь вѣбралъ через своих агентов в шинку відтѣл и виборців, и старався их вѣрма способами переконати, що лиш нимь уложена листа кандидатѣ до ради пожитковий може для добра сего пожитку бути відповѣдною.

И при виборах в мѣстц ували наш кандидат, понесе лиш виборѣ мѣсточка Усти веленого якь одинъ мужь на нашѣ кандидатѣ голосовати. Честымь виборцамь, бо имь честь належит!

И такъ увалисьмо знова при виборах! Головна причина сеп неудачи понов, се брак у насъ всякой організації, брак карности народноі и анітвоті напѣоі интеллигенції. Тож най тѣ виборѣ будуть для насъ новою наукою и пересторогою, що бѣт організації не можна у насъ надѣтис на яку небудь успішную ацію политичную.

Зъ Коломиѣ. (Обзор памяти императора Иосифа II.) Русины в Коломиѣ постановили обходити торжественно столѣтій революціи возулаши на престолѣ цѣсара Иосифа II. Нынѣ е. к. 14 и е. п. дѣлѣта на запрошѣне видѣла читальнѣ обшчине на соборную раду дотично обходу того торжества предствителѣ всѣхъ 5 товариствъ рускихъ т. е. читальнѣ, братства Арт. Михалка, филіи „Просвѣты“, филіи общ. им. Калитовского и первого русского лит.-драм. общества. По двоухъ членѣмь выбрано изъ каждого товариства до комитету маючогого заняти устроениемъ того обходу. До комитету обшчили Вир. о. Кобылянский Іоанн мѣстечный парохъ яко предствитель, п. Куличинский Григорій, директоръ первой школы голанской яко вступивши предствитель, п. Грушевский Теофіл, учитель гимназіальный яко секретарь, члены ком.: п. Адамъ Решетловский д. к. адъютантъ судный, о. Ленкий Николай патихать гимназіальный, п. Первечий Ромуальдъ,

профессоръ гимназіальный, п. Михалъ Бѣлоусъ владетель печатнѣ, п. Трембейкий Івандоръ, учитель народныхъ школѣ, о. Левинский, парохъ в. Верѣника и п. Блоньский мѣщанинъ.

Зъ Украины. 11 (23) листов. 1880. Невеселі шѣти доводитс подавати мѣст вѣ Украины. Голодъ, зарава на товарь и нескій недуги на людѣ, якъ корь, бѣш, голодоный тифусъ и дифтерія — тижко навѣстили вѣ одного мѣстц до другого пою нашу Украину. Дорожин на хлѣбъ вже и теверичи стоить така, яко мы и не памитаемо. Торѣк вѣ томъ часѣ фунтъ печеного хлѣба (нашъ фунтъ на 1/4 меншиі нашого) стоить одну копѣйку и то хлѣба гарного, смачного, та добре выпеченого; теверъ треба платити ав фунтъ чотыри копѣйки, та и то хлѣба липкого и на половину съ половиною. Вважайте, що доброму робѣтничкови на день потрібно найменше чотыри фунты хлѣба (промыс яко будь нашъ робѣтникъ и не знае!) — тожъ выводитс, що за одинъ хлѣбъ на день робѣтникъ мусить выдати вѣ своей кишкѣ 16 коп. А ту еще самѣеьнимъ хлѣбомъ годѣ жити — треба щось и до хлѣба! Пѣлаи того рахунку видно, що половину своего щоденного зарѣбкы робѣтникъ мусить проѣсти а другою половиною взодигати та харчовати себе и семью и оплатити подушне и всякі налоги. До тогожъ и беру плату за день робѣтничкови 60 коп. вѣ мѣстахъ; а на селахъ не только, що та плат менша але и нѣког не ма, бо ничого робити — однимъ словомъ не ма попыту на робочій руки... бще то добре теверъ: але взіркуйте, що то только перша половина осени; а що буде зимою, особливо подѣ весну, коли и у замѣннихъ господарѣмь не стане хлѣба?

Та лишенько и то, що и близько хлѣба не ма, бо великій недостатокъ на хлѣбъ такожъ и скрѣв навкруги Украины. (Вѣ великоросійскихъ губерніяхъ тожъ само не зарѣдилось сего року.) И на лѣто 1881 р. на красшій урожай не приходитс дуже сподѣватисъ: нехай хоч який великій буде урожай а мимо то недостатокъ хлѣба буде и вѣ 1881 р. вже черезъ одно то, що теверъ половина земель остана необѣяною, бо и ничимъ було сѣяти; беречучи хлѣбъ на зиму, селѣне залишили ужити его подѣ засѣвъ а земля такъ собѣ и занутовала: только даремно орали.

Дифтерія, авѣтна и у насъ, лютує на Украинѣ неваче яка чума або холера. Появилась она на Украинѣ лѣтъ 6 назадъ, але спершу на шо не звертали нікой уваги: вымирала дѣтвора — та щомъ, хлѣба и мало умирае!... Увагу на ту алу хоробу звернули доперна торѣк вѣ осени, коли вѣ Полтавинѣ забрала она только жертвѣ, що по иншимъ селамъ не стало кому ни занедужовати, ни вмирати: вѣ дѣлѣть селамъ повымирали всѣ дѣти до 14 лѣтъ! Тогда только занурушилось и схаменулось Полтавѣе вѣместю, бо до того часу ніколи ему було за нещесными дѣлами нашихъ класичныхъ гимназіи и прогимназіи. Урядъ и вѣместю минушюі авны выдали велику суму грошѣ, авден чинѣ 300.000 карбованциѣмь, повѣселили на сѣмъ лѣкарнѣмь и сестеръ милосердія, але не богато тымъ помогли. Народъ переставъ давно довертати лѣкарямъ а тутъ вылись обкуривати его: занедужавъ у кого дѣтина, заравъ всѣхъ адоровыхъ и бѣтвѣ та матѣрь выганяли до сѣвѣда а дѣтина вмирала на рукахъ сотского або урядника: тогда приходили сестры милосердія и не вважачи ни на шо починали курити вѣ хатѣ сѣркою а при таибѣ десинвенциѣ дѣлѣсь рѣшній надужити... Отъ дѣмъ сѣрки погнѣбалъ гдесъ одѣжа: народъ стани еувротивитисъ а полиція съ лѣкарями и „сестрами“ стала приневолювати до окуриванш и дошло до того, що народъ пріймѣши чинно боронитисъ... Наслѣдствомъ того було, що „начальство“ стало усмирити — а дифтерія собѣ панувала та панувала и теверъ еще панує по

всѣй Полтавинѣ, Кіевщинѣ, Черниговинѣ и Катеринославщинѣ съ превеликою силою. Вѣ остатній часъ авден и урядъ и вѣместю досѣдичались, що они даремно кинули вѣ огонь грошѣ, бо бѣда вже була такъ и вѣтъ, та и дого еще буде, поки не догадаются, що лѣчити дифтерію треба не латинскою кухнейю а — экономичными достатками народа. Теверъ то вѣсмъ відомо, що дифтерія найбільше лютує на селахъ убогихъ, вѣ такихъ семьяхъ, у котрыхъ нема що ѣсти, у котрыхъ одинъ чоботы, одна кокушинка на всю семью, у котрыхъ вѣ хатѣ таке поѣвѣтре, що и дыхати трудно. Що тутъ поможе латинська кухня?... Тамъ, где треба адорового поѣвѣтра, тамъ где не ма хлѣба, тамъ где народъ не бачитъ на очѣ мяса, тамъ где еблѣ така дорога, що ніколи бѣднымъ еи пабути, тамъ где люде роблять не на себе, а на жида, „начальство“ та подушне, тамъ — не поможе ніяке sal chlor., ніяке tart. stibrat., ни colomel. и т. и.

Черезъ два-три тыждѣмь почнес на Украинѣ нове лихо — рекрутчина — почнес велике переселѣне людѣ вѣ Пѣвнѣчи на Пѣвденъ и навпакъ — а разомъ почнутъ ширитисъ заразливѣ хоробы черезъ солдатѣмь, хочъ правду кажучи, не ма що вже и ширити, коли они и теверъ вже розповсюдѣнѣ. Вѣдѣмъ примѣромъ великій мѣста отъ якъ Одесса, Кіевъ; ту ніколи не переводитс заразливѣ хоробы и не переудетс, поки гнѣвничный станъ нашихъ мѣстѣ буде такимъ поганымъ, якъ теверъ. А буде бѣ такимъ еще дого, поки вѣ нашихъ мѣстахъ будуть господарювати дотепершій порядкъ. Гляньте на Кіевъ, Черниговъ, Харьковъ, Одессу. Провѣрте, куда идутъ грошѣ, що мѣстцевѣ думы авирають вѣ городинѣ? Коли не половина, то певно третина иде на полицію, на плату головѣ и его помѣнничамъ, а на помѣч мѣщанѣмь, на просѣвту идутъ только крихточки, якъ лишались отъ „трапезы господѣ“.

Отъ-где лихо и выдубитс та звѣлѣнитисъ отъ него не скоро мы зможемо.

Черезъ того само по всѣй Украинѣ панує не лише дифтерія та голодъ — а ише лихо — крадѣжъ громадского добра. Куды ни глянь только и бачишь, только и чувшь, що про крадѣжъ. Вѣ Одессѣ вѣ думѣ свои таки забрала 12.000 карб., вѣ Самѣрополи самѣ касіеры розѣбрали 42.000 а вѣ Катеринославѣ не долѣчились 90.000 карб. Коли то только за одинъ тыждѣнь — то кѣлько бы вышло, якъ бы полѣчивъ хочъ за пѣтъ року! О велика, превелика бѣ сума була! Не давно — 3 мѣсѣцѣ може — вѣ Харьковѣ касіеры вѣ громадского мѣщанского банку авяли 200.000 карб. Другимъ разомъ и колѣсь полѣчу всѣ крадежи громадского добра на Украинѣ за весь 1880 рокъ.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(Слѣбный делегации.) Тринадѣта зъ ряду осѣія осѣдлѣныхъ делегаций закончилась вѣ Пештѣ дня 1 (13) с. м. Съ малыми вынѣтками привѣолаи делегация цѣлѣмъ осѣдлѣмъ бюджетъ вѣ сумѣ жаданѣй черезъ осѣдлѣмъ министерства. Замѣчаний выдатки ухвалено вѣ сумѣ 104,570,030 зр. а надѣвичайнѣ вѣ сумѣ 7,956,339 зр., отже разомъ выдатки вѣ сумѣ 112,531,369 зр. Отгнрунувши отъ сего приходы вѣ цѣлѣ 3,769,000 зр., позѣстаетъ сума 108,762,769 зр. Зъ сего принаде 2% на угорскій скарѣбъ с. е. сума 2,175,235 зр. а позѣстаточна сума осѣдлѣныхъ выдатковъ 106,586,533 зр. роздѣлюєтс вѣ осѣдлѣмъ осѣдлѣмъ: 70% с. е. 74,610,573 зр. 55 кр. принаде на австрійскѣ край (Долитавію) а 30% с. е. 31,975,960 зр. 9 кр. а в. на угорскій край (Зантавію) до покриты. Австрійско-угорска монархія окрѣпила свою армию и побѣдшила укрѣпленя своихъ границъ на полуножи и пѣвнѣчнѣмъ вѣсходѣ. Не можна однакожъ сказать, щоби загранична политика австрійско угорскоі монархія розѣслалась вѣ осѣдлѣныхъ делегацияхъ, не можна ничого певного сказать о загражъ и остаточныхъ цѣлахъ сѣмъ политикѣ на балканскѣмъ пѣвостровѣ, а що бѣльше, Австрія авден все еще козметиса на пененной дорожѣ межѣ славянскими интересами а ста-

роконсервативными иѣмецко-угорскими шрѣли о удержаню status quo и побороноу границна политикѣ австрійско-угорскоі. За-нариш не станаула еще на грунтѣ правдивоі мнѣи Австрія яко державѣ переважно славянскѣи и призначеной служити огнищѣмъ жити своихъ и полуднѣныхъ Славянъ.

(Централистичный взглядъ на Вѣднѣ.) На централистичный „загальний“ зѣглядъ вѣдѣнский дня 2 (14) с. м. прибуло 1300 участничѣмь. На многихъ домахъ Вѣднѣ иѣвшено хоругви, хотѣй цѣлѣ мѣсто не домостѣи о томъ зѣглядѣ и его ухвалѣть еще досѣ не маемо. Можна однакожъ сказать, що сѣмъ зѣглядъ о стѣлько не удало, що по перше мае бѣть бѣльше характеръ замѣненого многихъ вѣдѣнскихъ іѣмѣмь (якъ пр. Кровагетера) не допущено до участя, а по друго тымъ зѣглядѣмъ совѣсь не замѣненого, будѣтѣмъ люднѣмъ Вѣднѣ стоала за централистами. Вѣ день сего зѣгладу отбулѣ рѣшительно вѣ Вѣднѣ (вѣ Колосеумѣ Швендера) численнѣмъ зѣбрѣмъ робѣтничкѣмъ, на котрымъ ухвалѣно резолюцію прѣтестуючу прѣтивъ ухвалѣ централистичныхъ зѣгладѣмъ вѣ Медлингѣ, Бернѣ и Карлсбадѣ яко сѣичныхъ неэгоду межѣ и народамъ и попирающихъ партію, котра ота-члѣна наѣстрашнѣшою экономичною и политичною зѣбѣоаностію.

(Новый галицкий маршалакъ.) Досѣ еще не знати кто буде именованый галицкий маршалакъмъ соизвожъмъ на мѣстѣ уступячюго гр. Л. Видницкого, котрый вже слии днями мае бути именованый губернаторомъ банку крайѣмъ съ рѣчною пенсією 100.000 франковъ вѣ золотѣ. Новѣшнимъ часами подѣосятъ, що князь Юрій Чарторыйскій мае бути именованый маршалакъмъ. Ки. Юрій Чарторыйскій бубы еще наѣбно-вѣдѣнскимъ кандидатомъ на маршалака зъ помежи всѣхъ дотепершнихъ. Однакожъ оирала тал не рѣшится такъ скоро. Намѣстникъ гр. Потоцкѣй пробыває еще на Украинѣ вѣ своихъ добрахъ, а бѣтъ него лѣвѣчи охоче Цѣсаръ рѣшати сѣу справу.

ЗАГРАНИЦА.

Россія. „Одесской Вѣстникъ“ разбираючи вѣсти подаванѣ столѣчными газетами о рѣжныхъ правительственныхъ именованяхъ и перемѣнахъ, головно пришеу велике значѣне еувентуально именованю министромъ финансовъ А. А. Абазы, тевершного предѣдателя департамента экономіи государственного соѣта. Вѣста о томъ именованю, ише „Од. Вѣстникъ“, кажутъ надѣтиса, що новѣмъ министеръ финансовъ переведе вѣ житѣ вѣ короткѣмъ часѣ дѣвѣмъ важнѣмъ справы, а имено: зѣмѣ акцизы отъ соли и пересмотрѣне цѣловъ тарифѣмъ вѣ дусѣмъ оѣкѣмъ наду внутрѣшнюю торговлю и внутрѣшнимъ промышленю.

Одесской губернаторъ заказавъ выдѣицитво газеты „Правда“ вѣ Одессѣ зъ той причины, що тага газета порушавои неразъ пытана конечныхъ реформъ вѣ Россіи, оталасъ поела осуду властѣи небезпечною для правительствѣ.

(Процѣсъ нигилистѣмъ изъ Петербурга.) Розѣочався дня 6 пѣдѣлѣта передѣ судѣмъ поспѣнымъ подѣмъ проведомъ генералъ-маіора Лейхта. Имена обжалованныхъ знаде нашъ читатель вѣ „Новинкахъ“ пѣнѣшного числа „Дѣла“. Всѣ обжалованѣ съ вынѣткомъ одного (Дриго) вѣ вѣку пѣшомъ отъ 30 лѣтъ. Бѣльша часть зъ ихъ вѣры православной, только одинъ жидъ (Цукерманъ), одинъ католикъ (Кобылянский) а три атеисты (Сунделевичъ, Шпрѣвѣмъ и Окладскій). Актъ обжалованя складѣсь изъ десяти частей. Перѣдъ енципальными точками обжалованя вѣходимъ вѣ актѣ еще цѣлѣмъ загальнѣмъ дѣмъ о руху нигилистичномъ. Отъ р. 1874 розѣинула поспѣзна державѣмъ партія, называюща сѣ социально-революціонною, сильную дѣлѣнѣсть, щоби межѣ народемъ ширити прѣтивозаконну пропаганду. При авѣци 1876 р. выдѣнѣлась зъ той партіи нова групѣ, котра называлась партією народною и побѣуровала народѣ, щоби бѣтъ добивалась переведеия своихъ базанѣмъ дорогою насилѣмъ. Наконечна цѣлѣмъ той партіи бѣтъ переворотѣ державного порядку и запованѣе нового правленя на основѣ социалистичной. Партія народна складѣлась зъ пѣдѣдѣныхъ группъ такъ по мѣстахъ якъ и по селахъ, котрыми то группами управляла центральна групѣ (вружѣ) вѣ Петербурѣ. Вѣ середнѣмъ 1878 р. почалась и зъ сѣмъ пѣдѣдѣномъ (народной) партией выдѣлѣтисъ знова нова партія такъ званѣ „партія террористѣмъ“ або террористична“, котра задумала уживати насильныхъ, кровавыхъ хъ средствѣмъ для осажѣния своихъ идеѣмъ. Та партія отбула конгресомъ вѣ Лѣпѣцу и Воронежѣ, первый вѣ червѣ, другій вѣ лѣтнѣ 1879 р. На тымъ зѣглядѣмъ ухвалѣно атѣнтаты черезъ подѣнѣванѣе жѣлѣзницѣмъ, ухвалѣно дальше средства на выдѣванѣе „Народной Воли“ и на закладѣне тайныхъ революціонныхъ печатѣмъ. По

